

Pirmā daļa

I

Piecpadsmit gadu vecumā es saslimu ar dzeltenu kaiti. Slimība sākās rudenī un ilga līdz pavasarim. Jo aukstāks un tumšāks kļuva vecais gads, jo vārgāks es jutos. Tikai pēc Jaungada man kļuva labāk. Janvāris bija silts, un māte ierīkoja man gultu uz balkona. Es redzēju debesis, sauli, mākoņus un dzirdēju, ka pagalmā spēlējas bērni. Kādā agrā februāra vakarā izdzirdu svilpojām strazdu.

Mans pirmais gājums veda no Blūmenštrāses, kur mēs dzīvojām gadsimtu mijā būvēta, smagnēja nama otrajā stāvā, uz Bānhofstrāsi. Tur kādā oktobra pirmdienā ceļā no skolas uz mājām man uznāca vēmiens. Jau vairākas dienas jutos pavisam vārgs, tik vārgs, kā vēl ne reizi mūžā. Katrs solis man prasīja piepūli. Kad mājās vai skolā kāpu pa trepēm, kājas gluži vai ļīma. Arī ēstgribas nebija. Pat

izsalcis apsēžoties pie galda, drīz izjutu pretīgumu. No ritiem modos ar izkaltušu muti un tādu sajūtu, it kā orgāni smagi spiestu un manā ķermenī būtu sagriezušies pavisam nepareizi. Es kaunējos, ka esmu kļuvis tik vārgs. It īpaši nokaunējos, kad apvēmos. Arī tas man ne reizi mūžā vēl nebija gadījies. Mute piepildījās, es mēģināju rit lejup, sakniebu lūpas, aizšāvu plaukstu priekšā, bet tas tomēr izlauzās ārā no mutes un izspruka cauri pirkstiem. Pēc tam es atspiedos pret mājas sienu, skatījos uz vēmekļiem sev pie kājām un rīstīju gaišas gļotas.

Sieviete, kas mani savāca, darija to gandrīz rupji. Viņa satvēra mani aiz rokas un cauri tumšai kāpņu telpai ieveda pagalmā. Augšā no loga uz logu stiepās auklas, uz kurām žāvējās veļa. Pagalmā grēdojās koki, no atvērtās darbnīcas kauca zāģi un lidoja skaidas. Līdzās durvīm, kas veda uz pagalmu, stāvēja ūdens krāns. Sieviete atgriezta krānu, vispirms nomazgāja man plaukstu, tad paņēma ūdeni saujās un iešļāca to man sejā. Viņa noslaucīja man seju ar kabatlakatiņu.

– Ņem otru!

Blakus ūdens krānam stāvēja divi spaiņi, viņa satvēra vienu un piepildīja. Es piepildīju otru un sekoju viņai ārā caur patrepi. Sieviete plaši atvēzēja spaini, ūdens nošļakstēja uz ietves un aizskaloja manus vēmekļus notekā. Viņa izņēma man no rokām otru spaini un uzgāza vēl vienu šļāci uz ietves.

Tad viņa pagriezās un ieraudzīja, ka raudu.

– Puisīt, – viņa izbrīnā noteica, – puisīt.

Viņa apņēma mani ar rokām. Es nebiju diez ko garāks par viņu, sajutu viņas krūtīs pie savējām, apskāviena ciešumā saodu savu slikto elpu un viņas svaigos sviedrus, un nesapratu, kur likt savas rokas. Es biju pārstājis raudāt.

Viņa man pajautāja, kur dzīvoju, nolika spaiņus gaitenī un aizveda mani uz mājām. Viņa gāja man līdzās, vienā rokā nesa manu skolas somu, ar otru pieturēja mani aiz pleca. No Bānhofštrāses līdz Blūmenštrāsei nav tālu. Viņa gāja ātri, bet tādā apņēmībā, ka man nemaz nebija grūti tikt līdzī. Pie mūsu namdurvīm viņa atvadījās.

Tajā pašā dienā mana māte izsauca ārstu, kas konstatēja dzelteno kaiti. Kadā brīdī es izstāstīju mātei par sievieti. Nedomāju, ka citādi būtu to apmeklējis. Bet mana māte uzskatīja par pašsaprotamu lietu, ka, tiklīdz es spēšu, man no savas kabatas naudas jānopērk ziedi, jāaiziet pie tās sievietes, jāstādās priekšā un jāpateicas. Tā nu es februāra beigās devos uz Bānhofštrāsi.

2

Nama Bānhofštrāsē šodien vairs nav. Nezinu, kad un kāpēc to noplēsa. Daudzus gadus negadījās būt savā dzimtajā pilsētā. Jaunajai, septiņdesmitajos vai astoņdesmitajos gados celtajai ēkai ir pieci stāvi un izbūvēts

jumta stāvs, neviena erkera vai balkona, un pati celtne ir gluda, ar gaišu apmetumu. Daudzās zvanu plāksnītes liecina par daudziem maziem apartamentiem. Par dzīvokļiem, kuros ievācas un no kuriem izvācas, līdzīgi tam, kā paņēmu un atdodu irētu automašīnu. Pirmajā stāvā pašlaik ir datorsalons, pirms tam tur atradās drogu tirgotava, pārtikas veikals un videonoma.

Vecais četrstāvu nams bija tikpat augsts, pirmais stāvs celts no rūpīgi pulētiem smilšakmens blokiem, un augstāk trīs kļēģeļu stāvi ar smilšakmens erkeriem, balkoniem un logu ietvariem. Uz pirmo stāvu un kāpņu telpu veda pāris pakāpienu, apakšā plati un augšpusē šaurāki. Tos norobežoja mūra apmales ar iestiprinātām dzelzs margām, un lejgalā šīs apmales noslēdzās ar spirāliskiem pārsēnājumiem. Namdurvis ieskāva kolonnas, un no arhitrāva stūriem uz Bānhofstrāsi lūkojās lauvas, viena kalnup, otra lejup gar ielu. Durvis, pa kurām sieviete mani ievada pagalmā pie ūdenskrāna, bija blakusieja.

Šo māju es ievēroju, vēl būdams mazs puika. Tā izcēlās citu vidū. Es iedomājos, ja nu tā kļūtu vēl smagāka un platāka, tad blakusmājām vajadzētu parauties malā un dot tai vietu. Iekšpusē iztēlojos kāpņu telpu ar ģipša rotājumiem, spoguļiem un austrumnieciski ornamentētu celiņu, kas piestiprināts pie pakāpieniem ar spožiem misiņa stieņiem. Man šķita, ka kundziskajā mājā jādzīvo arī kundziskiem cilvēkiem. Gadu gaitā un vilcienu dūmos māja gan bija kļuvusi tumša, tāpēc arī tās kundziskos iemītniekus

iztēlojos drūmus un savādus, varbūt kurlus vai mēmus, klibus vai kuprainus.

Vēlākos gados esmu bieži redzējis māju sapņos. Sapņi līdzinājās cits citam, tās bija viena sapņa un tēmas variācijas. Es eju pa svešu pilsētu un ieraugu tieši šo māju. Tā stāv starp citām man pilnīgi nepazīstāmā pilsētas kvartālā. Apjucis eju tālāk, jo pazīstu tikai šo māju, bet apkārtnē man ir sveša. Tad atceros, ka esmu šo māju jau redzējis agrāk. Taču es neiedomājos Bānhofstrāsi manā dzimtajā pilsētā, bet gan pavisam citu pilsētu vai citu zemi. Piemēram, sapnī esmu Romā, ieraugu māju un atceros, ka reiz jau esmu to redzējis Bernē. Šī nosapņotā atcerēšanās mani nomierina, ieraudzīt zināmo māju citā apkārtnē man nešķiet divaināk nekā nejauši sastapt senu draugu nepazīstamā apvidū. Apgriežos, eju atpakaļ pie mājas un dodos augšup pa pakāpieniem. Es gribu ieiet. Nospiežu durvju rokturi.

Ja ieraugu māju ārpus pilsētas, sapnis ieilgst, bet varbūt es vienkārši pēcāk to detalizētāk atceros. Vienmēr es braucu ar auto. Pa labi pamanu māju un braucu tālāk, sākumā tikai apjucis, ka tāda, acīmredzami pilsētas māja, stāv klajā laukā. Tad ienāk prātā, ka es šo māju jau esmu redzējis agrāk, un jūtos vēl vairāk apjucis. Atcerējies, kur man to gadījies redzēt, es apgriežos un braucu atpakaļ. Ceļš manā sapnī vienmēr ir tukšs, varu apcirsties riņķi ar kaucošām riepām un braukt lielā ātrumā. Baidos, ka ieradišos par vēlu, un braucu vēl ātrāk. Tad es to atkal

ieraugu. Māju apņēmu lauki, rapši, labība vai vīnogulāji, ja esmu Pfalcā, lavanda – Provansā. Apvidus lēzens, reizumis viegli paugurains. Koku nav vispār. Diena ir ļoti silta, spoži spīd saule, gaiss ņirb, un šoseja laistās tveicē. Sānu brandmūri liek mājai izskatīties tādai kā apskaldītai un nepietiekamai. Tie varētu būt kādas citas mājas brandmūri. Pati māja nav drūmāka kā Bānhofstrāsē. Bet logi ir pilnīgi aizputējuši un neļauj iekšpusē neko saskatīt, aizkaru nav. Māja ir akla.

Es apstājos ceļmalā un eju pāri ceļam uz ieeju. Neviena cilvēka, apkārt ne skaņas, nedzird pat motora troksni tālumā, vēju vai putnu. Pasaule ir mirusi. Uzkāpju augšā pa pakāpieniem un spiežu rokturi.

Durvis es neatveru. Šajā mirklī es pamostos un zinu vienīgi to, ka biju satvēris rokturi un spiedu to lejup. Tad atceros visu sapni un arī to, ka jau esmu to sapņojis agrāk.